

Latijn (oude stijl en nieuwe stijl)

Correctievoorschrift VWO

Voorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

20 | 01

Tijdvak 2

Inzenden scores

Alleen voor het examen **oude stijl**: uiterlijk op 22 juni de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school op de daartoe verstrekte optisch leesbare formulieren naar de Citogroep zenden.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427 van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag of ieder kolon toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag of de vertaling van een kolon worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel.

Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag of kolon is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 punten, zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord of een kolon geheel juist is vertaald, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord of een kolon gedeeltelijk juist is vertaald, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag of de vertaling van een kolon niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord of deze vertaling op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

5 Voor deze toets kunnen maximaal 86 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

6 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer (artikel 42, tweede lid, Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO).

Dit cijfer kan afgelezen worden uit tabellen die beschikbaar worden gesteld. Tevens wordt er een computerprogramma verspreid waarmee voor alle scores het cijfer berekend kan worden.

3 Vakspecifieke regels

Voor het vak Latijn (oude stijl en nieuwe stijl) VWO zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen punt(en) in mindering wordt / worden gebracht.

2 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolom een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolom.

3 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolom.

4.1 Antwoordmodel voor de vragen

Antwoorden

Deel-
scores

Tekst 1

Maximumscore 1

- 1 (Romanorum) servitutum (perferre) (regel 21)

Maximumscore 2

- 2 Dat hij onverantwoord heeft gehandeld door naar Illyrië te vertrekken (terwijl de situatie in Gallië klaarblijkelijk nog niet onder controle was).
Onjuist: Dat hij alleen maar aandacht had voor Gallië / dat hij zijn ambtsgebied Illyrië verwaarloosde.

Maximumscore 1

- 3 Illyricum behoorde tot zijn ambtsgebied.

Maximumscore 1

- 4 ab his fit initium (retinendi Sillii atque Velanii) (regel 15)

Maximumscore 2

- 5 Legati golden als onschendbaar; door hen zo aan te duiden wil Caesar zijn actie tegen de Veneti rechtvaardigen.
Of woorden van overeenkomstige strekking.
Indien geen sprake is van de status van de legati, geen scorepunten toekennen.

Maximumscore 2

- 6 Het feit dat zij de meeste schepen hadden.
Het feit dat zij meer kennis van en ervaring met scheepvaart hadden.
Het feit dat zij havens hadden / tolgelden konden heffen.
Indien twee antwoorden goed, 1 scorepunt toekennen.
Indien één antwoord goed, geen scorepunt toekennen.

Maximumscore 1

- 7 Zij dachten op die manier de gijzelaars terug te krijgen.

Maximumscore 1

- 8 De Galliërs zijn impulsief.
Onjuist: De Galliërs zijn vrijheidslievend.

Maximumscore 2

- 9 Als u uw mensen / gezanten terug wilt krijgen, moet u ons de gijzelaars terugzenden.
Voor de juiste weergave van de coniunctivus één scorepunt toekennen. 1
Voor het juiste gebruik van de voornaamwoorden één scorepunt toekennen. 1

Maximumscore 2

- 10 Dat het optreden van de Romeinen succes zou hebben. / Dat de Romeinen het lang zouden uithouden.
Onjuist: Dat het optreden van de Romeinen zou mislukken.

Maximumscore 1

- 11 In het eerste geval is Caesar als auteur zelf aan het woord.
In het tweede geval wordt Caesar als hoofdpersoon van het verhaal beschreven.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 12 Caesar wilde voorkomen dat (ook) andere volkeren zouden denken dat hun hetzelfde was toegestaan. / Caesar wilde een voorbeeld stellen voor andere volkeren.

Maximumscore 1

- 13 ■ B

Tekst 2**Maximumscore 1**

- 14 Dat de Britanni aan de (andere) Galliërs hulp (blijven) zenden.

Maximumscore 2

- 15 a. Het gaat hier om de stammen die aan de westkust van Gallië wonen. 1
 b. Caesar wil (door sterk te overdrijven) de lezer duidelijk maken hoe gevaarlijk zijn tegenstander is. 1
 Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 16 Niemand is daar zonder reden heen gegaan, ook kooplieden niet (want die gaan met een doel / om handel te drijven).
 Of woorden van overeenkomstige strekking.
 Het antwoord draait om de juiste weergave van de woorden praeter mercatores.

Maximumscore 2

- 17 a. geografische informatie en informatie over aard en gewoonten van de bewoners. 1
 b. geografische. 1

Maximumscore 2

- 18 a. (obsides dare atque) imperio populi Romani obtemperare (regel 18–19). 1
 b. (ut) populi Romani fidem sequantur (regel 23). 1

Maximumscore 2

- 19 a. quantum ei facultatis dari potuit (regel 25) 1
 b. qui navi egredi ac se barbaris committere non auderet (regel 25–26) 1

Maximumscore 1

- 20 Er zijn pagi die geen gezanten sturen (en waar Caesar dus bezettingstroepen heen stuurt).

Maximumscore 1

- 21 (magnum iis numerum) obsidum (imperat) (regel 34).

Maximumscore 1

- 22 ■ A

Maximumscore 1

- 23 De havens waren ver weg. / Ruiters gingen sneller.

Tekst 3**Maximumscore 1**

- 24 Bibracte

Maximumscore 1

- 25 Caesar wilde de vijand van alle kanten tegelijk aanvallen.

Maximumscore 2

- 26 Caesar wil zijn lezers duidelijk maken dat het hem niet aangerekend kan worden dat hij foute informatie kreeg over de militairen op de berg. Hij meende immers op de deskundigheid van de ervaren Cosidius te kunnen vertrouwen. Of woorden van overeenkomstige strekking.

Tekst 4 en tekst 1 en 2

Maximumscore 2

- 27 pacatam Galliam (regel 1)

Maximumscore 2

- 28 nostrae consuetudinis (regel 30).

Tekst 5 en tekst 2

Maximumscore 2

- 29 In tekst 2, regel 1–16, wordt verteld hoe voorzichtig Caesar optreedt (door eerst informatie over Britannia in te winnen en zelf op onderzoek uit te gaan). Of woorden van overeenkomstige strekking.

4.2 Antwoordmodel voor de vertaling oude stijl

Het praesens historicum mag zowel met een o.t.t als met een o.v.t. worden weergegeven.

Kolon 30

Maximumscore 2

Hac confirmata opinione timoris

Nadat deze indruk was gewekt dat de Romeinen bang waren

Niet fout rekenen: op deze manier
 nadat de indruk was gewekt (hac niet vertaald)
 hierlangs
 door haar
 door deze gewekte indruk

1
1
0
0

Kolon 31

Maximumscore 2

idoneum quendam hominem et callidum delegit, Gallum,

koos hij een (of andere) geschikte (en) slimme man uit, een Galliër,

Niet fout rekenen, een of andere Galliër, een geschikte en slimme man
 voldoende
 ooit / eens
 hij kiest
 iemand koos
 hij koos geschikt en slim
 warm
 wegsturen / toevertrouwen
 Gallus (eigenaam)

0
1
1
0
0
0
1
1

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 32	
Maximumscore 2	
ex eis quos auxilii causa secum habebat. uit degenen die hij bij wijze van hulptroepen bij zich had.	
welke hulp / helpers	<u>0</u>
anders / niet zo	<u>0</u>
met hem / hen	<u>0</u>
hij heeft	<u>1</u>
Kolon 33	
Maximumscore 2	
Huic magnis praemiis pollicitationibusque persuadet Hij overreedde deze / hem / haalde deze / hem over met grote beloningen en beloften	
hierheen / hiertoe	<u>0</u>
voorrecht	<u>1</u>
met deze grote prijzen / beloningen	<u>0</u>
deze haalt hem over	<u>0</u>
de beloningen halen hem over	<u>0</u>
Kolon 34	
Maximumscore 1	
ut ad hostes transeat, om naar de vijand(en) over te lopen / over te steken,	
toen / zoals / zodra	<u>0</u>
gasten	<u>0</u>
zodat de vijand overliep	<u>0</u>
voorbijgaan	<u>0</u>
Kolon 35	
Maximumscore 2	
et quid fieri velit edocet. en hij legde hem uit wat hij wilde dat er gebeurde.	
Niet fout rekenen: leren	
wat hij uitlegt	<u>0</u>
worden / geboren worden	<u>0</u>
wat hij wil worden	<u>0</u>
omhullen / zeil / zoals	<u>0</u>
en dat hij uitlegt (bijzin afhankelijk van ut)	<u>0</u>
en hij wilde nauwkeurig uitleggen wat gebeurde	<u>0</u>
Kolon 36	
Maximumscore 1	
Quod ubi auditum est, Zodra / toen dit gehoord werd / is / was / men dit hoorde / gehoord heeft / had,	
zodra / toen dit gehoord wordt / hij dit hoort	<u>0</u>
omdat / het feit dat	<u>0</u>
waar / daar	<u>0</u>
hij is gehoord	<u>0</u>
gehoor	<u>0</u>
durven	<u>0</u>

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 37	
Maximumscore 1	
conclamant omnes riepen allen (luid)	
allen riepen bijeen / zij riepen allen bijeen	<u>0</u>
bejammeren	<u>0</u>
zij riepen alles	<u>0</u>
Kolon 38	
Maximumscore 2	
occasionem (kolon 39) amittendam non esse: dat men de gelegenheid (kolon 39) niet moest / mocht laten voorbijgaan:	
elke (kolon 37) gelegenheid	<u>0</u>
ondergang	<u>0</u>
gerundivum niet herkend	<u>0</u>
wegzenden	<u>1</u>
Kolon 39	
Maximumscore 1	
negotii bene gerendi om een goede slag te (kunnen) slaan	
Niet fout rekenen: van het een goede slag slaan	
dat ze een goede slag moesten slaan	<u>0</u>
van (een) goed geslagen slag(en)	<u>0</u>
dat goede slagen slaan niet voorbij gegaan moet / mag laten worden	<u>0</u>
Kolon 40	
Maximumscore 2	
ad castra iri oportere. dat men / ze naar het kamp moest / moesten gaan / men moest naar het kamp gaan (hoofdzin).	
kampen	<u>1</u>
woede	<u>0</u>
ga / ik ben gegaan	<u>0</u>
dat hij moest gaan	<u>0</u>
om te moeten gaan	<u>0</u>
iris / egel	<u>0</u>
Kolon 41	
Maximumscore 2	
Multae res ad hoc consilium Gallos hortabantur: Vele zaken / redenen spoorden de Galliërs tot dit plan / voorstel / raad / besluit aan:	
door veel zaken werden de Galliërs tot dit plan aangespoord	<u>0</u>
velen spoorden aan tot deze zaak / zaken	<u>0</u>
de zaak van velen	<u>0</u>
hiertoe spoorde het plan aan	<u>0</u>
vergadering / overleg	<u>1</u>
sporen aan	<u>1</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 42	
Maximumscore 2	
superiorum dierum Sabini cunctatio, de aarzeling van Sabinus (van) de voorafgaande / vorige dagen,	
bovengelegen / superieur / voornamer	<u>0</u>
dag	<u>0</u>
door de aarzeling	<u>0</u>
Sabijnen	<u>0</u>
de vorige dagmarsen van Sabinus	<u>0</u>
Kolon 43	
Maximumscore 1	
perfugae confirmatio, de bevestiging van / door de overloper,	
vlucht	<u>0</u>
bevestigde	<u>0</u>
vluchten	<u>0</u>
door de bevestiging	<u>0</u>
de bevestiging voor een vlucht	<u>0</u>
het totstandbrengen van een overloper	<u>0</u>
bemoediging / troost	<u>0</u>
Kolon 44	
Maximumscore 3	
inopia cibariorum, cui rei paulum diligenter ab iis erat provisum, het gebrek aan levensmiddelen, voor welke zaak / waarvoor door hen te weinig zorgvuldig gezorgd was	
door gebrek	<u>1</u>
lamlendigheid / weigering / machteloos	<u>1</u>
voor welke zaken	<u>2</u>
van welke zaak	<u>1</u>
welke zaken ... verzorgd waren	<u>1</u>
gezorgd is	<u>2</u>
voor wie	<u>1</u>
schuldig / beklaagd	<u>0</u>
voor welke kleine zaak	<u>0</u>
eventjes / een korte tijd	<u>1</u>
zorgvuldiger	<u>2</u>
van / vanaf hen	<u>1</u>
kijken naar	<u>2</u>
hij was verzorgd	<u>0</u>

De woorden spes Venetici belli zijn voorvertaald.

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 45	
Maximumscore 3	
et quod fere libenter homines id quod volunt credunt. en het feit dat mensen meestal vrijwillig / graag dat wat ze willen, geloven.	
het feit dat ze mensen geloven	<u>0</u>
deze / die mensen	<u>1</u>
omdat ze willen	<u>1</u>
mensen geloofden wat zij wilden	<u>2</u>
dat willen wat ze geloven	<u>0</u>
dat willen geloven	<u>0</u>
dit welke zij willen	<u>2</u>
vliegen	<u>0</u>
toevertrouwen / vertrouwen	<u>1</u>
Kolon 46	
Maximumscore 2	
His rebus adducti Door deze zaken / hierdoor ertoe gebracht	
aan / door hen tot zaken gebracht	<u>0</u>
door zaken tot deze gebracht	<u>0</u>
nadat deze ertoe gebracht waren	<u>0</u>
door deze ertoe gebrachte zaken	<u>0</u>
nadat deze zaken ertoe waren gebracht	<u>0</u>
geleid door	<u>1</u>
ertoe gebracht worden (infinitivus)	<u>0</u>
ik heb / ben ertoe gebracht	<u>0</u>
strak trekken / fronsen / meebrengen	<u>0</u>
Kolon 47	
Maximumscore 2	
non prius Viridovicem reliquosque duces ex concilio dimittunt lieten zij niet (eerder) Viridovix en de overige aanvoerders / leiders uit de vergadering vertrekken	
niet tevoren ... voordat (kolon 48)	<u>1</u>
beter	<u>0</u>
Viridovix en de overige leiders lieten (hen) gaan	<u>0</u>
achtergelaten	<u>0</u>
jij zult leiden / leidt	<u>0</u>
Kolon 48	
Maximumscore 2	
quam ab iis sit concessum voordat door hen was/werd toegestaan	
er van hen toestemming was	<u>1</u>
zoals / hoe / welke	<u>0</u>
toegestaan zou zijn	<u>1</u>
moge zijn	<u>0</u>
toegeven	<u>1</u>
weggaan / verzuimen / talmen / toetreden tot	<u>0</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 49	
Maximumscore 1	
arma ut capiant dat zij de wapens zouden / mochten pakken / de wapens pakten / om de wapens te pakken	
Niet fout rekenen: uitrusting krijgsmacht	<u>0</u>
voordat hen de wapens waren toegestaan (kolon 48) om te pakken zoals / zodra	<u>0</u>
moesten pakken	<u>0</u>
Kolon 50	
Maximumscore 1	
et ad castra contendant. en naar het kamp zouden / mochten gaan / gingen / en naar het kamp te gaan.	
kampen	<u>0</u>
moesten gaan	<u>0</u>
ze gingen naar het kamp (hoofdzin)	<u>0</u>
spannen / beweren	<u>0</u>
Kolon 51	
Maximumscore 2	
Qua re concessa Nadat / doordat deze zaak / dit was toegestaan	
en daardoor / daarlangs is zij weggegaan	<u>0</u>
door deze toegestane zaak	<u>0</u>
nadat zij werkelijk was toegestaan	<u>0</u>
waarom toegestaan	<u>0</u>
toegeven	<u>1</u>
Indien ook in kolon 48, hier niet opnieuw aanrekenen.	
Kolon 52	
Maximumscore 1	
laeti (kolon 53, 54, 55) ad castra pergunt. gingen zij enthousiast / blij naar het kamp	
breed / flank / vruchtbaar	<u>0</u>
laeti niet vertaald	<u>0</u>
de blijen	<u>0</u>
kampen	<u>0</u>
Indien ook in kolon 40 en 50, hier niet meer fout rekenen.	
De woorden ut explorata victoria zijn voorvertaald.	
Kolon 53	
Maximumscore 1	
sarmentis virgultisque collectis, na takkenbossen en struiken te hebben verzameld,	
Niet fout rekenen: met verzamelde takkenbossen en struiken jullie verzamelen	<u>0</u>

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 54	
Maximumscore 2	
quibus fossas Romanorum compleant, om (daarmee) de grachten van de Romeinen / de Romeinse grachten / greppels te vullen / waarmee ze konden / zouden vullen	
waarmee ze vulden	<u>1</u>
welke de grachten konden vullen	<u>1</u>
met welke grachten	<u>0</u>
kuil(en) / bedding(en)	<u>1</u>
bezetten	<u>1</u>
voltooien	<u>0</u>

4.3 Antwoordmodel voor de vertaling nieuwe stijl

De woorden Flumen est Arar zijn voorvertaald.

Kolon 30

Maximumscore 2

quod per fines Haeduorum et Sequanorum in Rhodanum influit
die door het gebied van de Haedui en de Sequani in de Rhodanus / Rhône stroomt,

omdat	<u>0</u>
dat	<u>1</u>
gedurende	<u>0</u>
grens / grenzen	<u>1</u>
einde	<u>0</u>
de Rhône van de Haedui en de Sequani	<u>0</u>

Kolon 31

Maximumscore 1

incredibili lenitate,
met ongelooflijke traagheid / ongelooflijk traag

ongelooflijk door traagheid	<u>0</u>
-----------------------------	----------

Kolon 32

Maximumscore 3

ita ut oculis (kolon 33) iudicari non possit
zodat met de ogen niet beoordeeld kan worden / men niet kan beoordelen

zoals	<u>0</u>
zodat de ogen niet kunnen beoordelen	<u>2</u>
veroordelen / rechtspreken / menen	<u>0</u>
zodat hij niet kan beoordelen	<u>0</u>

Kolon 33

Maximumscore 2

in utram partem fluat
naar / in welke richting hij stroomt / vloeit

of / wie	<u>0</u>
beide richtingen	<u>0</u>
zou / zou kunnen	<u>2</u>
moest stromen	<u>1</u>
stroomde / was gestroomd	<u>1</u>
zich verbreiden	<u>2</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 34	
Maximumscore 2	
Id Helvetii ratibus ac lintribus iunctis transibant. Deze / die / dit / dat staken de Helvetii over met bootjes en schipbruggen.	
Niet fout rekenen: zij trachtten over te steken	
die van de Helvetiër	<u>0</u>
die Helvetii	<u>0</u>
bootjes van de Helvetii	<u>0</u>
bootjes en schipbruggen staken over	<u>0</u>
zij waren overgestoken	<u>0</u>
voorbijgaan	<u>0</u>
Kolon 35	
Maximumscore 2	
Ubi per exploratores Caesar certior factus est Zodra / toen Caesar door verspieters / verkenners op de hoogte gesteld was / is	
waar	<u>0</u>
daar	<u>0</u>
gedurende	<u>0</u>
keizer	<u>0</u>
Kolon 36	
Maximumscore 4	
tres iam partes copiarum Helvetios id flumen traduxisse, dat de Helvetii al drie delen van de troepen die rivier hadden overgezet / overgevoerd,	
drie Helvetii	<u>1</u>
eindelijk	<u>3</u>
richting	<u>1</u>
Indien ook in kolon 37, 39 en 42, in totaal maximaal 5 scorepunten in mindering brengen.	
de Helvetii in drie delen waren overgestoken	<u>2</u>
drie Helvetische delen waren overgestoken	<u>2</u>
dat al drie delen van de troepen de Helvetii hadden overgezet	<u>1</u>
voorraden / rijkdom	<u>1</u>
de rivier	<u>3</u>
de Helvetii staken over (hoofdzin)	<u>0</u>
overzetten (o.v.t.)	<u>2</u>
Kolon 37	
Maximumscore 3	
quartam vero partem citra flumen Ararim reliquam esse, maar dat het vierde deel aan deze kant van de rivier de Arar was overgebleven / achtergebleven,	
Niet fout rekenen: achtergelaten	
dat de rivier de Arar overgebleven / verlaten was	<u>0</u>
toekomstig	<u>0</u>
als hoofdzin vertaald	<u>0</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 38	
Maximumscore 2	
de tertia vigilia cum legionibus tribus e castris profectus tijdens de derde nachtwake / wacht met drie legioenen uit het kamp vertrokken (zijnde) / nadat / toen hij was vertrokken / vertrok hij (hoofdzin) en	
hoewel / omdat hij is vertrokken	<u>0</u>
drie legerkampen	<u>1</u>
uit de legerkampen	<u>1</u>
stam	<u>0</u>
zij vertrokken	<u>0</u>
voortgang / succes / resultaat	<u>0</u>
Kolon 39	
Maximumscore 2	
ad eam partem pervenit, kwam hij bij dat deel aan,	
bij haar / zijn deel	<u>0</u>
deels bij haar	<u>0</u>
Kolon 40	
Maximumscore 2	
quae nondum flumen transierat. dat nog niet de rivier was overgestoken.	
van / aan welke	<u>0</u>
de rivier (subject) was overgestoken / voorbijgegaan	<u>0</u>
omdat zij / die	<u>1</u>
overstak	<u>1</u>
zou oversteken	<u>0</u>
welke zij nog niet was overgestoken	<u>0</u>
Kolon 41	
Maximumscore 3	
Eos impeditos et inopinantes aggressus Hen zwaar bepakt / die zwaar bepakt waren en niets vermoedend / die niets vermoedden aangevallen hebbende / hij viel hen ... aan (hoofdzin) en	
Niet fout rekenen: die zwaar bepakt en niets vermoedenden terwijl hij zwaarbepakt en nietsvermoedend was de aanval niet vermoedend	<u>0</u> <u>0</u>
Kolon 42	
Maximumscore 2	
magnam partem eorum concidit; doodde hij / sloeg hij neer een groot gedeelte van hen / hen grotendeels;	
die / deze dingen	<u>0</u>
vallen / instorten	<u>0</u>

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 43	
Maximumscore 1	
reliqui sese fugae mandarunt de overigen / overlevenden sloegen op de vlucht	
toekomstig	<u>0</u>
Indien ook in kolon 37, hier opnieuw aanrekenen.	
van de rest	<u>0</u>
slaan op de vlucht	<u>0</u>
Kolon 44	
Maximumscore 2	
atque in proximas silvas abdidierunt. en verborgen zich / trokken zich terug in de dichtstbij / zeer dichtbij gelegen bossen.	
Niet fout rekenen: dichtbij zijnde / nabijgelegen	
maar / en daarom	<u>0</u>
naaste verwanten	<u>0</u>
de laatste bossen	<u>0</u>
zij verwijderden (hen in) de dichtbij gelegen bossen	<u>0</u>
zij verbergen zich	<u>1</u>
zij verborgen hem	<u>0</u>
Kolon 45	
Maximumscore 2	
Is pagus appellabatur Tigurinus; Deze / die stam werd Tigurinus genoemd / heette Tigurinus;	
deze / die / hij / werd de stam Tigurinus genoemd	<u>0</u>
hij noemde die stam Tigurinus	<u>0</u>
roepen	<u>0</u>
wordt genoemd	<u>1</u>
Kolon 46	
Maximumscore 2	
nam omnis civitas Helvetia in quattuor pagos divisa est. want de staat Helvetia is in zijn geheel / heel de staat Helvetia / de hele Helvetische staat is in vier stammen verdeeld.	
iedere staat / alle staten	<u>0</u>
alle vier	<u>0</u>
allen zijn verdeeld	<u>0</u>
verdeling / gemakkelijk deelbaar	<u>0</u>
Kolon 47	
Maximumscore 2	
Hic pagus unus, (kolon 48), patrum nostrorum memoria L. Cassium consulem interfecerat Deze stam had in zijn eentje ruim een generatie geleden de consul L. / Lucius Cassius gedood	
doodde	<u>1</u>
hier	<u>0</u>
de consul / L. Cassius had gedood	<u>0</u>
Cassium	<u>1</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 48	
Maximumscore 2	
cum domo exiisset, toen het / hij / zij zijn / haar / hun / het grondgebied had / hadden verlaten,	
verliet	
met	<u>1</u>
wanneer	<u>1</u>
voor / door het grondgebied	<u>0</u>
naar het grondgebied was vertrokken	<u>0</u>
aan land / van boord gaan	<u>0</u>
sterven	<u>0</u>
Kolon 49	
Maximumscore 2	
et eius exercitum sub iugum miserat. en had zijn / diens leger vernederd	
vernederde	<u>1</u>
Indien ook in kolon 48 dezelfde tijdfout, hier niet fout rekenen.	
dat / dit leger	<u>0</u>
hun leger	<u>0</u>

Einde